

Herre Gud

Leonard Bernsteins *Mass* ligger mellom Igor Stravinskij på sitt strengeste, og en outrert orkestral Frank Zappa.

Det kan bli sånn, når flyene plutselig ikke går, at man blir nødt å gjøre det beste ut av situasjonen. Så i stedet for å gå på utstilling i Trondheim kan man ende opp med å gå på opera i Bergen. Bare fordi man kan, liksom. Norgespremiere er det også: Leonard Bernsteins *Mass* ble første gang oppført i Washington i 1971, som et bestillingsverk av Jackie Kennedy til innvielsen av det nyåpnede John F. Kennedy Center for Performing Arts – en tid, et sted og en kontekst det fort kan bli vanskelig ikke å skulle forholde seg til, siden stykket hyppig refererer til en ungdomskultur som ikke lenger finnes.

Ikke bare derfor, heller: Det å blande sammen rock, jazz og blues i noe som i grunnen er en katolsk messe var garantert en mer oppsiktsvekkende crossover den gangen. Og bare det at FBI lette etter skjult vietnamkrig-kritikk i de latinske partiene ved uroppføringen sier sitt om tiden for dets tilblivelse. Den gang het presidenten Richard Nixon, og krigen ble kablet ut helt usensurert fra fjernsynsapparatene. Ikke noe kirurgisk dataspill-bombing den gangen.

Strengt, lekent. I Bergen, nesten 40 år senere, blir disse tingene noe man kan velge å overse for heller å konsentrere seg om musikken. Selvfølgelig, disse kastene mellom liturgi, atonalitet og gospel fungerer fortsatt når det gjelder å holde lytteren våken og på alerten, og noen

instrumentale partier ligger relativt tett opp mot Igor Stravinskij på sitt strengeste; eller, når det er mest lekent, de mer outrerte orkestrale manøvrene til Frank Zappa.

Det er altså, som med Bernsteins produksjon generelt, noe eterisk og spesifikt amerikansk over dette. Noe du bestandig har hørt før, uten noensinne å klare å lokalisere hvor. Men med fem kor i besetningen blir dette hovedsakelig det det gir seg ut for å være: en messe. Eller et knippe sanger. To timer er vanligvis lenge på en kirkebenk, særlig når det ene koret etter det andre hyppig løper av og på scenen, men her ligger det såpass mye og bobler i fremføringen at det ikke gjør noe. Selv om Bernstein kalte verket for «A Theatre Piece for Singers, Dancers, and Players» eksisterer det egentlig bare én rolle, «Celebrant» – presten, her spilt av Anooshah Golesorkhi – som hele stykkets progresjon er bygget opp rundt.

Litt av et ansvar, altså, men Golesorkhi er imponerende stabil hele veien. Så skal det også litt av en fyr til for å holde denne eksistensielle dialogen gående med fem kor over to timer. Dypest sett er jo dette en forestilling rundt tro og tvil, selv om det som nevnt ikke helt lar seg gjøre å radere vekk Nixon fra refleksene (det gir seg utslag i en serie tics og en bølge av kaldsvette et sted midt i).

Farger. Men dette er digg, ass'; det svinger som faen til tider. Og selv om det er noen nerver til stede hos enkelte aktører, og de innspilte partiene ikke bestandig er i klokken synk med resten av orkestreret, så vinner denne forestillingen frem på ren entusiasme. Det holder faktisk

Kaldt: Leonard Bernsteins opera *Mass* ble uroppført i 1971, og er dypest sett en forestilling om tro og tvil. Men det er vanskelig å radere ut president Richard Nixon fra refleksene, skriver Tommy Olsson. FOTO: OPERA BERGEN

Stykket refererer hyppig til en ungdomskultur som ikke lenger finnes.

hele veien. Selv gikk jeg ut i styrtregnet og var litt giret etterpå, og disse små, pirkete detaljene vil antagelig uansett jevne seg ut i løpet av de neste dagene.

Sist jeg var på konsert i en kirke var tilfeldigvis også i Bergen, i Domkirken noen år tilbake, der SunnO)))) leverte en noe annerledes *take* på den katolske messen. Mye, mye mørkere. I Johanneskirken er det først og fremst de lyse fargene som blir stående som det visuelle inntrykket. Noen er, uvisst hvorfor, konsekvent kledd i den typen svarte lærklær som var vanlig på Roskilde rundt 1987, og atter

noen ser ut til å gjøre sitt beste for å ligne på hippier, men mangler tre desimeter lengre hår. Og så er det jo et lite jentekor midt i det hele, iført disse heldekkende sparkedraktene i lilla og pistasjgrønt.

Det er ofte ganske fullt på scenen, og best er det når alle tar i ordentlig på samme tid – i et verk så preget av disharmoni blir disse partiene voldsomt forløsende og overbevisende. Og Anne Randine Øverby er en karismatisk dirigent; sittende på to stoler holder hun orden på denne karnevalske og småkaotiske forestillingen og strammer den inn der det trengs. Men det hele er begrenset i tid – av fire forestillinger fikk jeg med meg den andre. Den fjerde går i kveld, og jeg vil tro den er noe mer *tight*. Jeg bare nevner det.

TOMMY OLSSON

MORGENBLADET 23.-29. APRIL 2010

ANMELDELSE

OPERA BERGEN

Leonard Bernstein: *Mass*

Johanneskirken.